

БІБЛІОГРАФІЯ

(рецензії й справоздання).

Věstník slovanských starožitností. — Indicateur des travaux relatifs à l'antiquité slave, vydava Dr. Lubor Niederle, т. II, Прага, 1899, ст. 4+144+15.

За півроку від вихода I випуска Věstník'a (див. Записки т. XXVII) маємо вже другий, закінчений, як значить ся, I/IV, а в жовтні цього року заповіджено вихід III випуска. Таким чином се незвичайно користне видання, заповіджене з початку в виді річника, на практиці вже перейшло на піврічник, а з дальшим розвоєм мабуть буде й ще частійше виходити. Другою користною новиною є показчик імен авторів обговорених або згаданих в томі праць.

В передмові д. Нідерле порушує справу поліїллотизма свого видання, в нагоди висловленої на його адресу ради: валишити словянські мови в виданню й перейти на котрись сьвітову мову, аби видання було приступне для не-Славян. Д. Нідерле боронить, що признаєє своє видання для спеціялістів, обізнаних хоч би поверховно з словянськими діалектами, але в інтересах сторонніх читачів обіцяє подавати резюме праць загальнійшого характера по французьки та німецьки. Таким способом д. Н. став на посереднім становищі. В сій книжці окрім французьких і німецьких резюме знаходимо англійські й італіянські, натомісь в напрямі словянського поліїллотизма дальшого поступу не бачимо: маємо тільки мову чеську, російську й польську. На наш погляд як з одного боку булаб бажаною „рівноправність“ всіх словянських мов, так з другого боку множенне не-словянських мов ледво чи відповідає практичним задачам „Вістника“.

Що до самого складу, то автор, як можна було сподіватись, не обмеживсь тут публікаціями 1898 р., подавши дещо й 1897, а з другого

боку й не вичерпав літератури 1898 р. Критичних оцінок дуже небогато, є кілька (але теж небогато) ширших рефератів, решта — авторські резюме, коротенькі пояснення в 1—2 рядки, або й самі титули, без всяких пояснень; всього заведено 353 номерів (є кілька повторених в сій же книжці), число дуже поважне! Побажати тільки, аби на далі число критичних оцінок множило ся, а число голих титулів зближало ся до 0; се, розумієть ся, може досягнути ся тільки притягненням численніших співробітників; тим же оминеть ся й те, що подекуди (хоч би й не багато) можна помігати в сїм томі поверховно, без потрібного критицизма зроблені оцінки. Деякі номери увійшли сюди без всякої потреби, як популярна книжка Купчанка про Угорську Русь, книжка Курилова про Роменську Старовину і т. и. Транскрипція титулів подекуди могла б бути поправніша; особливо потерпіли українські титули, чомусь росифіковані подекуди, свідомо чи не свідомо.

В додатку подана німецька стаття д. Нідерле Zur Frage über den Ursprung der Slaven, обговорена вже в Записках т. XXVII. М. Г.

Ө. И. Леонтовичъ — Аріійскія основы общественнаго быта древнихъ Славянъ, Варшава, 1897, ст. 72 (Варшавскія университетскія извѣстія, 1897, VI).

Се академічна промова проф. Леонтовича при отворенню шкільного року в варшавськїм університеті. Автор поставив задачею виказати, що Словяне винесли в сфері суспільних відносин готового з праарійського життя, перед його диференціяцією, й що виробили потім чи самостійно, чи в переходових диференціяційних стадіях. Творчим фактором він признає головно економічні причини, оглядає головні стадії економічної культури й їх вплив на суспільну організацію, а до того прилучає ще, як многоважний фактор — хижацтво („хищничество“), й ілюструє се все побутом ріжних примитивних народів та стараєть ся виказати сї моменти в праарійськїм побуті; після того він переходить головні моменти словянських суспільних й спеціально родинних відносин, вказуючи їх праарійські основи й модіфікації в словянськїм побуті.

Розумієть ся, перейти стільки кардинальних питань на 55 стор. (решта занята бібліографічними примітками) можна було тільки побіжно і коротко; але окрім того се зроблено без відповідної обережності й методичности, а й подано до того в важкій, не всюди прозорій і докладній формі. В питаннях праарійської культури й суспільного устрою автор взяв собі провідника дуже доброго — Sprachvergleichung und Urgeschichte О. Шрадера; але він, на жаль, не завсїди тримавсь поданих Шрадером фактів, а ще менше — його обережного метода. В результаті ми